

RAST PREBIVALSTVA V 19. STOLETJU, MESTA IN MIGRACIJE V 19. STOLETJU

1. RAST PREBIVASTVA V 19. STOLETJU

- **Naštej dejavnike, ki vplivajo na rast prebivalstva v 19. stoletju in jih razloži.**

Dejavniki:

- mogočne spremembe gospodarske podobe
- razvoja
- tehnični napredek industrijske revolucije
- izboljšana zdravstvena oskrba
- večja čistoča
- zmanjšanje umrljivosti dojenčkov
- podaljšana življenjska doba
- migracije
- **V 19. stoletju je bil velik dotok prebivalstva iz podeželja v mesta. Analiziraj vzroke za to migracijo.**

Vzroki:

- kmetje se borijo z velikimi težavami
- možnosti za zaslužek so majhne
- vasi niso zmogle prehraniti tako hitro rastočega prebivalstva
- mnogi si ne morejo zagotoviti preživetja
- vasi v industrijski dobi obubožajo, saj so z novimi prometnimi sredstvi (železnica, parnik) iz oddaljenih predelov dovažali cenejše kmetijske pridelke
- mnogi zemljiški posestniki so zanemarili svoja posestva in vlagali denar v naložbe v mestu
- več delovnih mest v mestih in boljši zaslužek
- **Na katerih celinah prebivalstvo najbolj narašča in zakaj?**

Prebivalstvo najbolj narašča v:

- Evropi
- Rusiji
- Angliji

To pa zaradi:

- mogočne spremembe gospodarske podobe
- zaradi razvoja
- tehničnega napredka industrijske revolucije

2. VIDEZ MEST V 19. STOLETJU

- **Opiši značilnosti mest v 19. stoletju (zunanji izgled, tehnične novosti, higiena, težave).**

- naraščanje števila velemest
- izboljšanje higienskih navad
- **Poišči slikovni material, ki prikazuje mesta in velemesta v 19.stol.**
- **Kakšna so bila slovenska mesta po videzu in velikosti v 19. stol.?**
- prebivalstvo na območju današnje Slovenije je zaradi krize na podeželju, prešibke rasti industrije in izseljevanja počasi naraščalo (globoko pod evropskim povprečjem)
- na območjih urbanizacije so nekdanje vasi začele izgubljati svoj kmečki značaj
- zasavski črni revir – izkoriščanje ležišč rjavega premoga je povzročilo veliko koncentracijo prebivalstva in nastanek treh urbanih naselij: Trbovelj, Zagorja in Hrastnika. Revirsko ozemlje se iz povsem agrarne pokrajine razvije v močno rudarsko industrijsko središče in se pospešeno urbanizira.
- **Poišči sliko, ki prikazuje Ljubljano v začetku 19.stol.**
- **Katera katastrofa je prizadela Ljubljano ob koncu 19.stol.? Poišči knjigo o tem.**

14.4.1895 Ljubljano prizadene potres. Mesto obnavljajo Avstrijci in ga obogatijo s secesijskimi poslopji.

- **Katero je največje slovensko mesto po številu prebivalstva?**

Trst – 229.510 prebivalcev

3. MIGRACIJE

- **Potek, smeri in vzroki za selitve.**

Potek:

- S Nemčija
- Francija
- Belgija
- Trst

Smeri:

- Avstralija
- J Amerika
- ZDA

Vzroki:

- socialna stiska
- politični razlogi
- družbeni razlogi
- verski razlogi
- boljše življenje v tujini
- **Navedi posledice migracij.**
- lakota prisili 1,1 milijona Ircev (1/7 celotnega prebivalstva otoka), da so zapustili domovino.
- proces praznjenja vasi
- **Odgovori na zadnje vprašanje na strani 26. – zgodovina III.**
- **Pojasni pojme:**
 - o Emigrant → kdor se izseli v tujino, zlasti iz političnih vzrokov; begunec, izseljenec
 - o Imigrant → priseljenec
 - o Politični azil → zaščita, zatočišče, ki ga da tuja država političnemu emigrantu
 - o Ilegalni emigrant, prebežnik → kdor prebeži, prebežnik iz boja (dezerter)

STOLETJE MEŠČANSTVA

- industrijska doba s sabo prinese korenite družbene spremembe
- z rastjo industrije, trgovine in bančništva sta rasla tudi vpliv in moč meščanstva
- moč in vpliv starih meščanskih nasprotnikov, zemljiških posestnikov in plemstva začne bledeti
- izoblikuje se nov, številčno močan »četrti stan« (industrijsko delavstvo)
- 19.stol. označujemo tudi kot stoletje meščanstva

Izoblikujeta se dva sloja:

- meščanstvo (10%)
- delavstvo

K meščanstvo štejemo vse svobodnjake, ki jih ne moremo prišteti ne k plemstvu in ne k kmečkemu stanu. K meščanstvu ne moremo prišteti tudi duhovščine in revnih spodnjih slojev v mestih in na podeželju (služinjčad, dninarji...).

Pojem meščanstvo je povezan z premoženjem in izobrazbo.

Delitev meščanstva:

- po **premoženju** → tovarnarji, bankirji, veletrgovci, posestniki kapitala
- po **izobrazbi** → predstavniki svobodnih poklicev (zdravniki, odvetniki...), inženirji, učitelji, profesorji, uradniki
- pripadniki **malomeščanstva** → majhni samostojni trgovci, obrtniki, nižji uradniki

Značilnosti meščanstva:

- v ospredje postavljajo osebne uspehe in dosežke
- cenijo redno delo
- prizadevajo si za blaginjo
- stremeli so po družbenem ugledu
- imeli so enake interese v kulturi in politiki
- omika

- uživanje ob visoki kulturi (npr. glasbi, literaturi)
- zahteve po individualni in gospodarski svobodi
- zahteve po svobodi znanosti, umetnosti in vere
- pozivanje k pravni in ustavni državi
- ustanavljanje društev in poklicnih združenj

Nastanejo številna dobrodelna, športna in kulturna društva (npr. bralna, pevska, znanstvena).

Meščanski ideali:

- delavnost
- pridnost
- prizadevnost
- delo